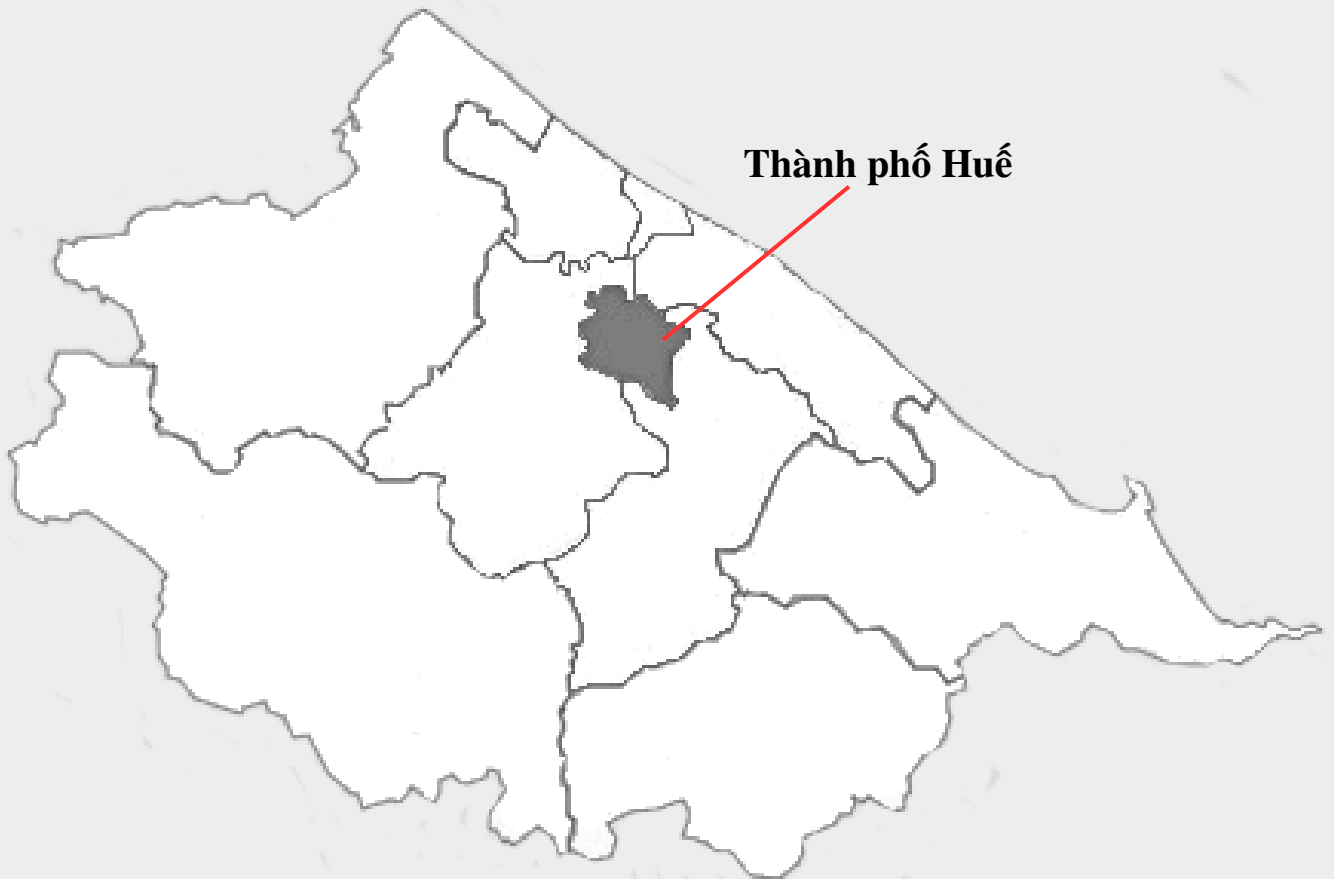

BÁO CÁO

**Chiến dịch giảm thiểu vi phạm về
động vật hoang dã tại các cơ sở
kinh doanh trên địa bàn thành phố
Huế, tỉnh Thừa Thiên Huế**

GIAI ĐOẠN 2022 - 2023

KẾT QUẢ SƠ LƯỢC

Trong chiến dịch giảm thiểu vi phạm về động vật hoang dã (ĐVHD) tại các cơ sở kinh doanh trên địa bàn 07 đô thị lớn ở Việt Nam giai đoạn từ tháng 3/2022 đến tháng 10/2023, Trung tâm Giáo dục Thiên nhiên (ENV) đã thực hiện khảo sát lần thứ 4 tại thành phố Huế (tỉnh Thừa Thiên Huế). Sau khảo sát, ENV đã chia sẻ kết quả đến Ủy ban nhân dân (UBND) thành phố Huế và đề nghị chính quyền chỉ đạo cơ quan chức năng xử lý hiệu quả vi phạm về ĐVHD phát hiện tại các cơ sở kinh doanh trên địa bàn.

Qua khảo sát **775** cơ sở kinh doanh đáp ứng tiêu chí, ENV phát hiện **25** cơ sở (**3,2%**) có dấu hiệu vi phạm về ĐVHD với **60%** trong số đó (**15** cơ sở) là cửa hàng sinh vật cảnh. Vi phạm phổ biến tại các cơ sở này là hoạt động trưng bày và quảng cáo bán các loài chim hoang dã như chào mào, khướu, vành khuyên và vẹt.

Sau khi các cơ quan chức năng thành phố Huế vào cuộc, ENV ghi nhận số cơ sở kinh doanh có dấu hiệu vi phạm pháp luật về ĐVHD đã giảm từ **25** cơ sở xuống còn **07** cơ sở (trong đó **11** cơ sở không còn dấu hiệu vi phạm và **07** cơ sở đóng cửa không hoạt động tại thời điểm khảo sát lần 2 và lần 3). Với tỷ lệ thành công **61,1%**, rất đáng tiếc thành phố Huế là một trong những đô thị ghi nhận kết quả thấp nhất trong công tác xử lý vi phạm về ĐVHD tại các cơ sở kinh doanh trên địa bàn 07 đô thị được khảo sát giai đoạn tháng 3/2022 đến tháng 10/2023 (*Vui lòng xem bảng dưới đây*).

3,2%

Mức độ phổ biến của vi phạm về ĐVHD (Tỷ lệ vi phạm)

Định nghĩa: Tỷ lệ phần trăm số cơ sở có dấu hiệu vi phạm về ĐVHD trên tổng số các cơ sở kinh doanh được khảo sát.

Kết quả: 25 cơ sở có dấu hiệu vi phạm về ĐVHD trên tổng số 775 cơ sở kinh doanh được khảo sát.

61,1%

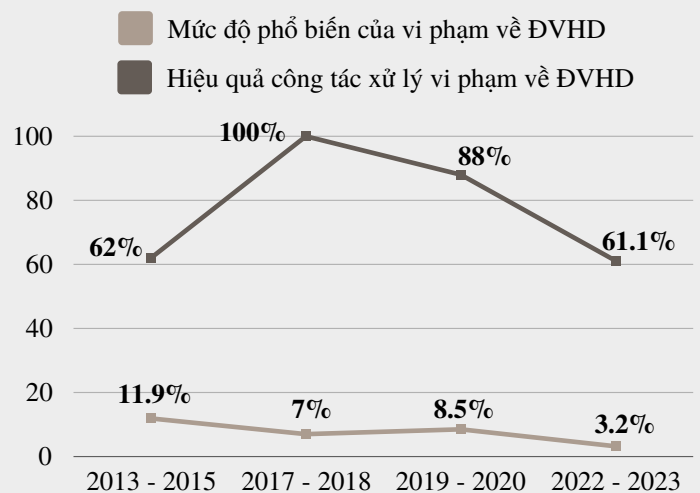
Hiệu quả công tác xử lý vi phạm về ĐVHD

Định nghĩa: Tỷ lệ phần trăm số cơ sở kinh doanh không còn vi phạm sau can thiệp của các cơ quan chức năng trên tổng số cơ sở kinh doanh bị phát hiện có dấu hiệu vi phạm về ĐVHD còn hoạt động tại thời điểm khảo sát.

Kết quả: 11 cơ sở kinh doanh có dấu hiệu vi phạm về ĐVHD đã được các cơ quan chức năng xử lý thành công. 07 cơ sở bị phát hiện có dấu hiệu vi phạm trong đợt khảo sát lần 1 không còn hoạt động trong các đợt khảo sát tiếp theo và do đó không được đưa vào đánh giá hiệu quả công tác xử lý vi phạm về ĐVHD của các cơ quan chức năng.

Tỷ lệ cơ sở kinh doanh có dấu hiệu vi phạm về ĐVHD ghi nhận tại thành phố Huế trong giai đoạn này giảm rõ rệt so với mức **8,5%** ghi nhận trong khảo sát giai đoạn 2019 – 2020. Không những vậy, kết quả này cũng thấp hơn đáng kể so với mức **11,9%** ghi nhận tại thành phố này trong khảo sát giai đoạn 2013 – 2015. Tỷ lệ cơ sở kinh doanh có dấu hiệu vi phạm về ĐVHD tại thành phố Huế có dấu hiệu giảm là tín hiệu đáng mừng. Tuy nhiên, rất đáng tiếc là hiệu quả xử lý vi phạm về ĐVHD của cơ quan chức năng thành phố này cũng có dấu hiệu “đi xuống”. Cụ thể, tỷ lệ xử lý thành công vi phạm về ĐVHD tại các cơ sở kinh doanh của các cơ quan chức năng thành phố Huế trong giai đoạn 2013 -2015 bắt đầu ở mức **62%**, đạt đỉnh là **100%** trong giai đoạn năm 2017-2018, và giảm dần xuống mức **61,1%** sau đó (*Biểu đồ 1*).

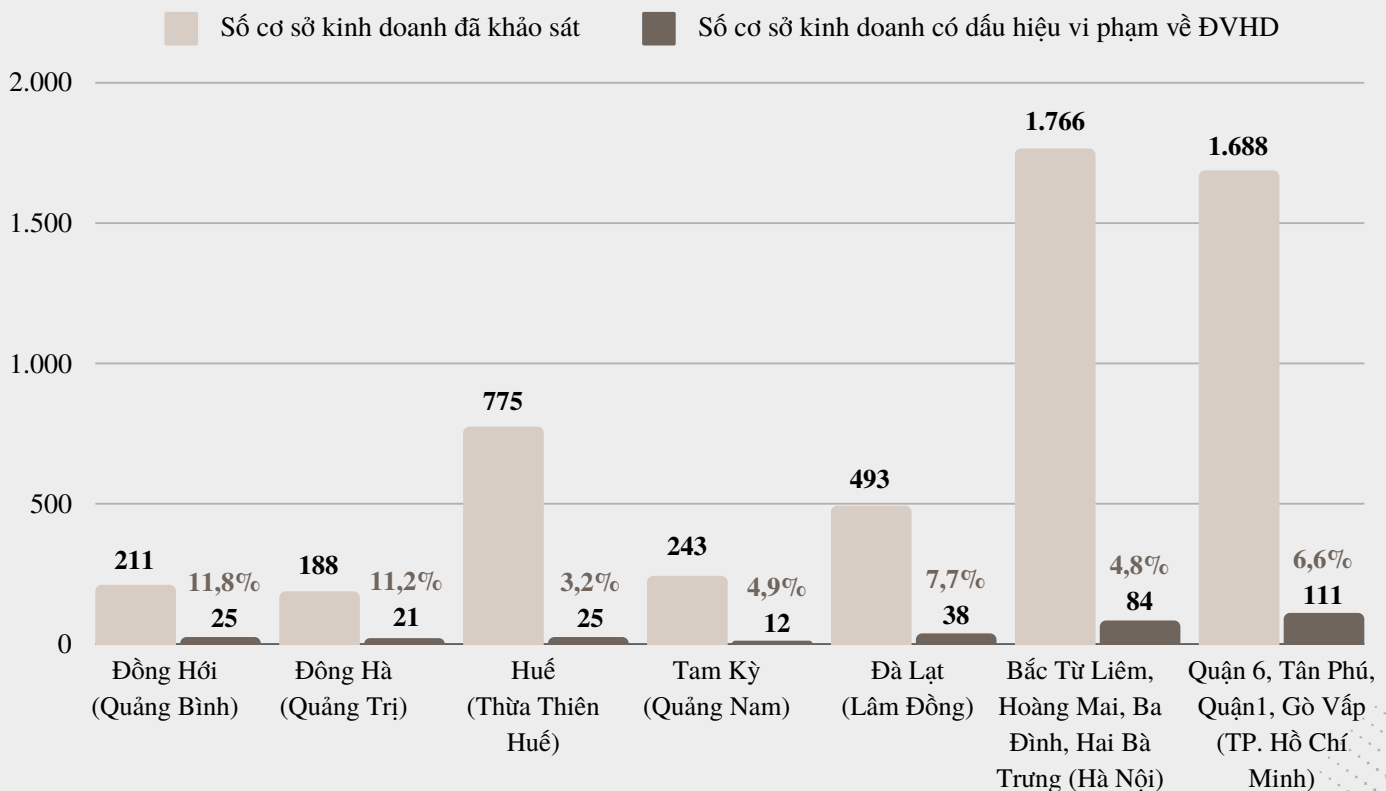
Biểu đồ 1: Kết quả khảo sát vi phạm về ĐVHD tại các cơ sở kinh doanh trên địa bàn thành phố Huế

MỨC ĐỘ PHỔ BIẾN CỦA VI PHẠM VỀ ĐỘNG VẬT HOANG DÃ TẠI CÁC CƠ SỞ KINH DOANH TRÊN ĐỊA BÀN THÀNH PHỐ HUẾ SO VỚI CÁC ĐỊA PHƯƠNG ĐƯỢC KHẢO SÁT CÙNG GIAI ĐOẠN

Trong số các đô thị ENV tiến hành khảo sát giai đoạn tháng 3/2022 đến tháng 10/2023, dù có số cơ sở kinh doanh được khảo sát tương đối cao, thành phố Huế là địa phương có tỷ lệ cơ sở có dấu hiệu vi phạm pháp luật về ĐVHD thấp nhất với chỉ **3,2%**. Theo sát thành phố Huế, Hà Nội và thành phố Tam Kỳ ghi nhận tỷ lệ cơ sở kinh doanh có dấu hiệu vi phạm về ĐVHD lần lượt là **4,8%** và **4,9%**. Kết quả ghi nhận tại các thành phố này đều thấp hơn so với mức trung bình của tất cả các đô thị được khảo sát trong cùng giai đoạn (**5,9%**). Trong khi đó, tỷ lệ cơ sở có dấu hiệu vi phạm về ĐVHD tại thành phố Đà Lạt (**7,7%**) và Thành phố Hồ Chí Minh (**6,6%**) cao hơn so với mức trung bình. Ngược lại, thành phố Đồng Hới và thành phố Đông Hà là 02 địa phương ghi nhận tỷ lệ cơ sở có dấu hiệu vi phạm về ĐVHD cao nhất, lần lượt là **11,8%** và **11,2%** - cao gấp 4 lần so với thành phố Huế (Biểu đồ 2).

Biểu đồ 2: Mức độ phổ biến của vi phạm về ĐVHD

Kết quả toàn quốc (Tháng 3/2022 – Tháng 10/2023)

Tổng số cơ sở được khảo sát tại tất cả các đô thị: **5.346**

Tổng số cơ sở có dấu hiệu vi phạm tại tất cả các đô thị được khảo sát: **316**

Trung bình tỷ lệ cơ sở có dấu hiệu vi phạm về ĐVHD tại tất cả các đô thị được khảo sát: **5,9%**

HIỆU QUẢ XỬ LÝ VI PHẠM VỀ ĐỘNG VẬT HOANG DÃ TẠI CÁC CƠ SỞ KINH DOANH CỦA CƠ QUAN CHỨC NĂNG THÀNH PHỐ HUẾ SO VỚI NHỮNG ĐỊA PHƯƠNG ĐƯỢC KHẢO SÁT CÙNG GIAI ĐOẠN

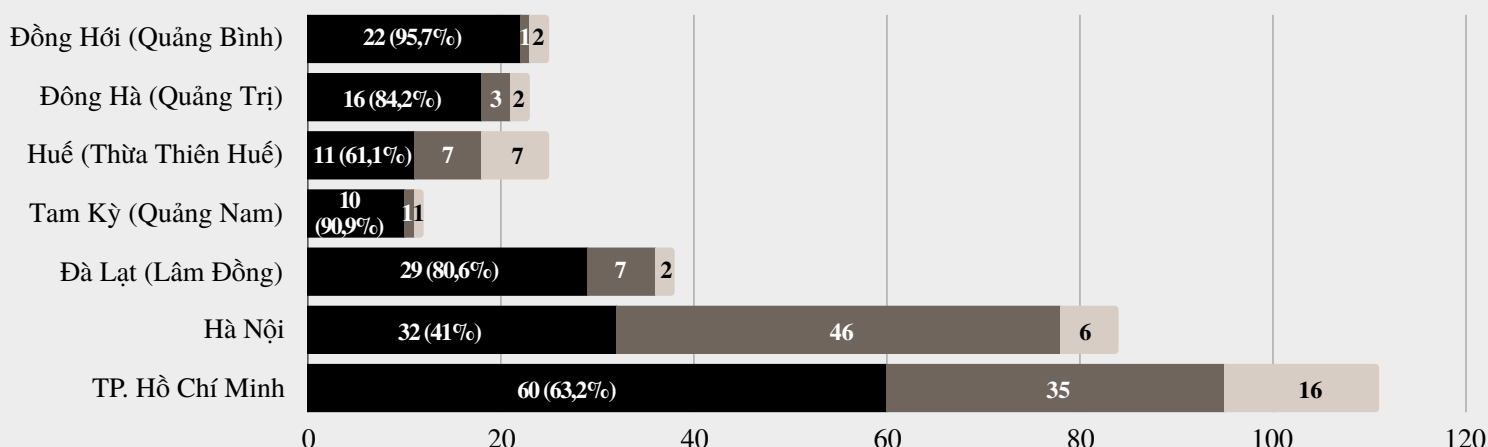
Trong số 25 cơ sở kinh doanh có dấu hiệu vi phạm về ĐVHD được ghi nhận trong đợt khảo sát lần 1, có 11 cơ sở vẫn tiếp tục có dấu hiệu vi phạm sau khi có sự vào cuộc của cơ quan chức năng thành phố Huế. Như vậy, hiệu quả xử lý thành công vi phạm về ĐVHD tại các cơ sở kinh doanh của cơ quan chức năng địa phương đạt 61,1% - đứng thứ hai từ dưới lên trong những đô thị được khảo sát trong giai đoạn tháng 3/2022 đến tháng 10/2023, và chỉ xếp trên kết quả ghi nhận tại Hà Nội (41%). Tỷ lệ thành công của thành phố Huế chỉ thấp hơn không đáng kể so với mức trung bình được ghi nhận tại các đô thị được khảo sát trong cùng giai đoạn là 64,3%. Tỷ lệ này là một “bước lùi” trong công tác thực thi pháp luật về ĐVHD của các cơ quan chức năng thành phố trong bối cảnh tỷ lệ số cơ sở có dấu hiệu vi phạm về ĐVHD của địa phương này là thấp nhất trong số các đô thị được khảo sát cùng thời kỳ và do đó số lượng vụ việc cần xử lý cũng thấp hơn (Biểu đồ 3).

Hiệu quả xử lý vi phạm về ĐVHD tại các cơ sở kinh doanh của Thành phố Hồ Chí Minh (63,2%) cao hơn so với thành phố Huế, tuy nhiên vẫn thấp hơn so với mức trung bình được ghi nhận tại các đô thị được khảo sát (Biểu đồ 3).

Mặc dù ghi nhận số cơ sở kinh doanh có dấu hiệu vi phạm về ĐVHD tương đương với thành phố Huế nhưng Đồng Hới lại có tỷ lệ xử lý thành công vi phạm về ĐVHD tại các cơ sở kinh doanh cao nhất trong số những đô thị được khảo sát với kết quả là 95,7%. Sau Đồng Hới, nỗ lực của cơ quan chức năng thành phố Tam Kỳ, thành phố Đông Hà và thành phố Đà Lạt cũng rất đáng được ghi nhận khi hiệu quả xử lý thành công vi phạm về ĐVHD của chính quyền các thành phố này lần lượt đạt 90,9%, 84,2%, và 80,6% (Biểu đồ 3).

Biểu đồ 3. Hiệu quả công tác xử lý vi phạm về ĐVHD

- Số cơ sở tuân thủ pháp luật sau can thiệp của cơ quan chức năng
- Số cơ sở vẫn còn dấu hiệu vi phạm về ĐVHD
- Số cơ sở đã đóng cửa

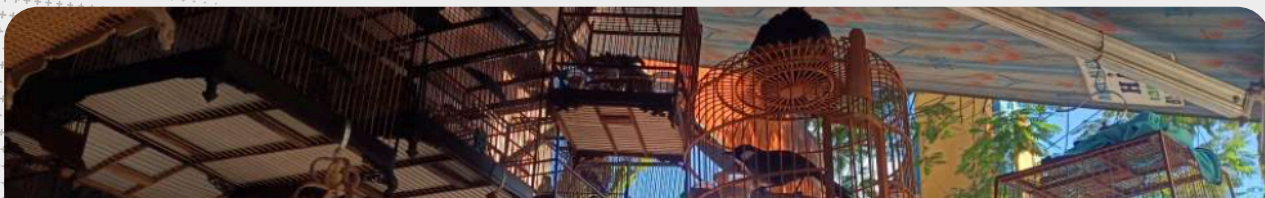

Kết quả chung tại các đô thị được khảo sát (Tháng 3/2022 – Tháng 10/2023)

Số cơ sở tuân thủ pháp luật sau can thiệp của cơ quan chức năng tại tất cả các đô thị được khảo sát: 180

Số cơ sở vẫn còn dấu hiệu vi phạm về ĐVHD tại tất cả các đô thị được khảo sát: 100

Trung bình tỷ lệ xử lý thành công vi phạm về ĐVHD tại tất cả các đô thị được khảo sát: 64,3%

MỘT SỐ VẤN ĐỀ ĐÁNG LƯU Ý VÀ KHUYẾN NGHỊ CỦA ENV

Việc xử lý vi phạm về ĐVHD tại các cơ sở kinh doanh không chỉ đảm bảo thực thi pháp luật về ĐVHD mà còn góp phần giảm thiểu nhu cầu tiêu thụ ĐVHD bằng cách hạn chế hoạt động mua bán, tiêu thụ công khai các loài này. Việc thành phố Huế ghi nhận tỷ lệ cơ sở có dấu hiệu vi phạm về ĐVHD thấp đã cho thấy nỗ lực của chính quyền thành phố trong công tác xử lý vi phạm về ĐVHD tại các cơ sở kinh doanh. Tuy nhiên, là thành phố đầu tiên của Việt Nam được vinh danh là “Thành phố xanh quốc gia”, ENV mong muốn chính quyền thành phố Huế sẽ xử lý nhanh chóng và hiệu quả hơn đối với các vi phạm về ĐVHD tại các cơ sở kinh doanh trên địa bàn, tương tự như kết quả đạt được trong khảo sát năm 2017-2018.

Thêm vào đó, trong lần khảo sát này, ENV ghi nhận **60%** số cơ sở kinh doanh có dấu hiệu vi phạm về ĐVHD (**15/25** cơ sở) là cửa hàng sinh vật cảnh và chim cảnh. Vi phạm phổ biến tại các cơ sở này là hoạt động buôn bán trái phép chim hoang dã. Ngày 17/5/2022, Thủ tướng Chính phủ đã ban hành **Chỉ thị số 04/CT-TTg**, trong đó nghiêm cấm mọi hoạt động săn bắt và buôn bán trái phép chim hoang dã, di cư tại Việt Nam. Vì vậy, các cơ quan chức năng cần có biện pháp hiệu quả hơn để giảm dần tình trạng buôn bán chim trái phép tại thành phố Huế. Theo ENV, các cơ quan chức năng nên đặc biệt quan tâm và xử lý vi phạm liên quan đến những loài chim nằm trong danh mục loài nguy cấp, quý, hiếm được pháp luật bảo vệ, cũng như các loài chim di cư mà hoạt động săn bắt, quảng cáo, buôn bán những loài này có ảnh hưởng tiêu cực đến đa dạng sinh học toàn cầu.

*Lưu ý: Từ chỉ đạo của Thủ tướng Chính phủ, sau khi tham khảo ý kiến của các chuyên gia, ENV đã biên soạn tài liệu “**Các loài chim hoang dã nghiêm cấm hoặc hạn chế quảng cáo và mua bán**” bao gồm các loài chim được liệt kê trong các danh mục loài nguy cấp, quý, hiếm theo quy định pháp luật và các loài chim di cư. Tài liệu này đã được chia sẻ với tất cả cơ quan Kiểm lâm trên toàn quốc cũng như chủ các cơ sở kinh doanh chim cảnh (Vui lòng tham khảo tài liệu tại đường dẫn: <https://bit.ly/ENVBirdbook2024>).*

Hơn nữa, ENV ghi nhận **05** cơ sở kinh doanh là nhà hàng có hành vi quảng cáo bán ĐVHD trên thực đơn và/hoặc biển hiệu, cũng như nuôi nhốt cá thể ĐVHD còn sống. Mặc dù các cá thể ĐVHD được quảng cáo, kinh doanh chủ yếu là động vật rừng thông thường nhưng hoạt động kinh doanh các loài động vật này cũng đòi hỏi phải đảm bảo các giấy tờ chứng minh nguồn gốc hợp pháp. Do đó, các cơ quan chức năng thành phố cần thường xuyên kiểm tra và giám sát các nhà hàng và kiên quyết xử lý nghiêm các hành vi vi phạm.

Trong khảo sát tại thành phố Huế, ENV cũng ghi nhận **4/51** hiệu thuốc đông y có dấu hiệu vi phạm liên quan đến loài gấu (kính doanh mật và túi mật gấu). Gấu là loài ĐVHD nguy cấp, quý, hiếm và được bảo vệ ở mức độ cao nhất theo quy định của pháp luật. Các hành vi liên quan đến loài này và các bộ phận, sản phẩm của chúng (như mật và túi mật) đều phải bị xử lý nghiêm theo quy định của pháp luật. Hoạt động nuôi gấu lấy mật ở Việt Nam cần phải chấm dứt và để đẩy nhanh quá trình này, các cơ quan thực thi pháp luật phải hành động để giảm thiểu nhu cầu tiêu thụ các sản phẩm từ gấu cho đến khi tình trạng này hoàn toàn bị xóa bỏ.

ENV hy vọng chính quyền và cơ quan chức năng thành phố Huế tiếp tục kiên quyết xử lý vi phạm về ĐVHD tại các cơ sở kinh doanh để dần loại bỏ vi phạm này trên địa bàn thành phố. Dưới đây là một số đề xuất của ENV để thành phố Huế đạt được mục tiêu này:

1 Tăng cường công tác tuyên truyền, nâng cao nhận thức người dân thông qua phương tiện thông tin đại chúng và các kênh truyền thông phổ biến khác nhằm giảm thiểu nhu cầu tiêu thụ ĐVHD.

2 Triển khai các chiến dịch ra quân tập trung vào những cửa hàng chim cảnh, sinh vật cảnh, nhà hàng, và hiệu thuốc đông y nhằm đảm bảo các cơ sở kinh doanh này tuân thủ quy định pháp luật và áp dụng hình thức xử phạt nghiêm khắc, phù hợp trong trường hợp phát hiện vi phạm để tạo sức răn đe. Ngoài ra, cũng cần thường xuyên kiểm tra, giám sát các cơ sở kinh doanh đã từng bị phát hiện có dấu hiệu vi phạm về ĐVHD trên địa bàn thành phố nhằm đảm bảo những cơ sở kinh doanh này không tái phạm.

3 Nâng cao ý thức và trách nhiệm quản lý của chính quyền địa phương (ví dụ như UBND phường) để đảm bảo những cơ quan này chủ động trong công tác quản lý và xử lý vi phạm về ĐVHD tại các cơ sở kinh doanh trên địa bàn.

PHỤ LỤC: TỔNG QUAN CHIẾN DỊCH GIẢM THIỂU VI PHẠM VỀ ĐỘNG VẬT HOANG DÃ TẠI CÁC CƠ SỞ KINH DOANH

Năm 2013, ENV đã phát triển và bắt đầu thực hiện chương trình đánh giá mức độ phổ biến của các vi phạm về ĐVHD tại các cơ sở kinh doanh trên địa bàn các đô thị lớn của Việt Nam cũng như đánh giá hiệu quả xử lý vi phạm của các cơ quan chức năng.

Đến nay, các chương trình khảo sát đã được thực hiện tại hơn 40 đô thị trên địa bàn 13 tỉnh/thành phố trên cả nước, bao gồm Hà Nội, Thành phố Hồ Chí Minh, Hải Phòng, Lâm Đồng, Quảng Bình, Quảng Trị, Thừa Thiên Huế, Nghệ An, Cần Thơ, Khánh Hòa, Bà Rịa Vũng Tàu, Quảng Nam, Đà Nẵng với tổng số 23.671 cơ sở kinh doanh được khảo sát.

Sau mỗi đợt khảo sát, ENV thông báo kết quả tới Ủy ban nhân dân quận, thành phố và đề nghị các cơ quan này xem xét xử lý các cơ sở có dấu hiệu vi phạm. Sau khoảng thời gian từ 60-90 ngày, ENV sẽ tiến hành khảo sát lần tiếp theo đối với các cơ sở đã phát hiện dấu hiệu vi phạm trước đó.

Trong quá trình này, ENV chỉ tiến hành khảo sát những cơ sở kinh doanh đáp ứng các tiêu chí nhất định. Các cơ sở kinh doanh bao gồm: nhà hàng, quán bar (bao gồm quán karaoke và cửa hàng rượu), hiệu thuốc y học cổ truyền, cửa hàng sinh vật cảnh, khách sạn và chợ. Khảo sát chỉ ghi nhận những dấu hiệu vi phạm quan sát được, bao gồm quảng cáo và buôn bán ĐVHD hoặc các sản phẩm từ ĐVHD, nuôi nhốt, tàng trữ ĐVHD. Quảng cáo bằng lời nói về ĐVHD không bị coi là vi phạm.

Tất cả các trường hợp vi phạm đều được cập nhật trên “**Hệ thống dữ liệu vi phạm về ĐVHD**” của ENV. Hệ thống này lưu giữ thông tin của tất cả các vụ việc được ENV ghi nhận với đầy đủ, chi tiết những hoạt động đã được thực hiện để xử lý từng vụ việc, bao gồm kết quả xử lý của các cơ quan chức năng và quá trình giám sát độc lập của ENV.

Báo cáo về hiệu quả của công tác giảm thiểu vi phạm về ĐVHD tại các cơ sở kinh doanh trên địa bàn trong tương quan so sánh với các địa phương khác sẽ được chia sẻ với lãnh đạo chính quyền địa phương. Đây cũng là một phần của chiến dịch chung nhằm xóa bỏ tình trạng buôn bán ĐVHD trái phép trên cả nước.

Đánh giá được thực hiện dựa trên *hai* tiêu chí:

- **Mức độ phổ biến của vi phạm về ĐVHD:** Số cơ sở kinh doanh có dấu hiệu vi phạm pháp luật về ĐVHD trên tổng số cơ sở kinh doanh được khảo sát.
- **Hiệu quả công tác xử lý vi phạm về ĐVHD:** Số cơ sở kinh doanh có dấu hiệu vi phạm về ĐVHD trong đợt khảo sát lần 1 nhưng đã không còn vi phạm sau khi có sự can thiệp của các cơ quan chức năng.

TRUNG TÂM GIÁO DỤC THIÊN NHIÊN

Được thành lập năm 2000, Trung tâm Giáo dục Thiên nhiên (ENV) là một trong những tổ chức đầu tiên tại Việt Nam chuyên sâu về lĩnh vực bảo tồn thiên nhiên và bảo vệ môi trường. ENV đấu tranh ngăn chặn tình trạng buôn bán trái phép ĐVHD và hướng tới mục tiêu nâng cao nhận thức của cộng đồng về sự cần thiết phải bảo vệ thiên nhiên và các loài ĐVHD. Bằng các chiến lược mang tính sáng tạo và đổi mới, ENV mong muốn từng bước thay đổi thái độ và hành vi của cộng đồng, giảm thiểu nhu cầu tiêu thụ các sản phẩm từ ĐVHD. Bên cạnh đó, ENV cũng phối hợp chặt chẽ với các cơ quan chức năng nhằm tăng cường thể chế, chính sách và trực tiếp hỗ trợ các nỗ lực thực thi pháp luật trong công cuộc bảo vệ các loài ĐVHD đang bị đe dọa tại Việt Nam, trong khu vực và trên toàn thế giới.

LĨNH VỰC HOẠT ĐỘNG CỦA ENV

Từ năm 2007, ENV tập trung vào ba lĩnh vực trọng tâm mang tính chiến lược nhằm ngăn chặn hoạt động buôn bán ĐVHD trái phép bao gồm:

- Hỗ trợ đóng góp ý kiến để tăng cường thể chế, khắc phục các lỗ hổng pháp luật, phát triển các chính sách hiệu quả và thúc đẩy quá trình ra quyết định có liên quan tới vấn đề bảo vệ ĐVHD.
- Hỗ trợ tăng cường thực thi pháp luật thông qua cung cấp thông tin và khuyến khích sự tham gia tích cực của cộng đồng cùng chung tay ngăn chặn tình trạng buôn bán ĐVHD trái phép.
- Giảm thiểu nhu cầu tiêu thụ các sản phẩm từ ĐVHD thông qua các chiến dịch dài hạn nhằm thay đổi thái độ và hành vi của cộng đồng.

TRUNG TÂM GIÁO DỤC THIÊN NHIÊN

Địa chỉ: Phòng 1701 (Tầng 17), tòa nhà 17T5, Hoàng Đạo Thúy, Thanh Xuân, Hà Nội

Điện thoại: 024 6281 5424

Fax: 024 6281 5423

Email: hotline.env@gmail.com

Website: www.thiennhien.org

